

ש"פ לך לך, ח' מרחשוון, ה'תשמ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מלמטה למעלה והן באופן העבודה של "הליכה" מלמטה למעלה, כפי
2 שממשיך ומפרט.
3 והענין בעבודת האדם, של כל אחד ואחד, הנה לימוד התורה
4 צריף להיות באופן כזה שילך (ער זאל אועקגיין שילך
5 ויתנתק) מכל עניני הגשמיים
6 וההומריים, וכנודע מענין ונפשי
7 כעפר לכל תהיה פתח לבי
8 בתורתך²⁸, שהטעם לסמיכות
9 וחיבור שני הענינים, הבקשה על מידת
10 הענוה והשפלות והבקשה על פתיחת
11 הלב בלימוד התורה היא
12 דההצלחה בלימוד התורה
13 היא על-ידי שמבטל
14 מציאותו ואת רגש הישות העצמית
15 שלו, עד כדי כך שמציאותו כעפר
16 לכל תהיה, וכשם שכולם דורכים
17 על העפר כך הוא מבטל את עצמו
18 כלפי כולם, וזהו תוכן הענין של "לך
19 לך" בעבודת ה' הינו שהולך
20 מארצו ומנתק מהרצונות הטבעיים
21 שלו וכו'. וזהו גם מה שאמרו
22 רבותינו ז"ל²⁹ כל המקיים את
23 התורה מעוני סופו שבזכות
24 המסירות נפש שלו לקיים את התורה
25 במצב של עוני, יזכה לקימה
26 מעושר, וידוע הדיוק השאלה
27 כזה³⁰ (בספרים) מדוע לא
28 נאמר במשנה מה יהיה שכו
29 של המקיים את התורה במצב
30 בינוני לא עוני ולא עושר?
31 והגם שפפשטות הטעם
32 לדבר שחכמינו ז"ל מדברים על
33 שכרו של המקיים את התורה מעוני
34 הוא פי תורה על הרוב
35 תדבר³¹, דרך התורה לדבר באופנים
36 רגילים אצל רוב בני אדם ולא על
37 מקרים נדירים יוצאים מן הכלל ורוב
38 התורה מקורה במי שמקימה
39 מעוני, כמאמר³² חכמינו ז"ל
40 בגמרא הנהירו בכני עניים שמהם תצא תורה, מכל-מקום הא
41 גופא טעמא בעי זה עצמו – עצם העבודה שרוב לימוד וקיום התורה

הוא מתוך עניות – צריך טעם והסבר, ואין בכך תשובה על השאלה מדוע
חכמינו ז"ל לא אומרים מה שכרו של מי שלומד תורה במצב ביניים, לא עני
ולא עשיר?
אף הענין הוא כנ"ל, כי דוקא על-ידי עבודה בבחינת עוני
וביטול המציאות האישית, נפשי
כעפר לכל תהיה, על-ידי-זה
באים ל'פתח לבי בתורתך',
פתיחת הלב והצלחה בלימוד התורה
(וכיוון שהביטול וה"עוני" מבובן של
ענוה ושפלות הוא תנאי הכרחי
להצלחה בלימוד התורה וקיום התורה,
לכן חכמינו ז"ל מדברים על לימוד
התורה באופן כזה) דנהו "פתח לבי
בתורתך", ענין סופו לקימה
מעושר ברוחניות, שבא אל
בחינת העושר שבתורה, שהיא
ריבוי בלימוד התורה באופן
של לאפשא לה³³, להרכות
ולהגדיל את התורה, היינו שמחדש
בתורה ועל ידי החידושים, מוסיף
בה ריבוי וגדולה.
וכשם שענין זה של "לך לך
מארצך..." הביטול והיציאה מגדרי
מציאותו, צריף להיות בלימוד
התורה, שהוא עבודת ה' באופן של
המשכה למעלה מטה על-דרך-ך
זה הוא גם בעבודת התפלה
(ההליכה מלמטה למעלה)
שצריף להיות לך-לך מארצך
גו', וכמאמר המשנה³⁴ אין
עומדין להתפלל אלא מתוך
כובד ראש, שפירושו הכנעה
ושפלות דהינו כלומר, הדרך להגיע
להכנעה ושפלות כהכנה לתפילה היא
על-ידי ההתבוננות בגדלות
הא-ל מצד אחד ושפלות
האדם³⁵ מצד שני, וגם התפלה
עצמה ולא רק ההכנה לתפילה,
היא באופן שהאדם המתפלל
כעבד לפני אדונו, היינו מתוך ביטול,
הכנעה ושפלות.

(28 נוסח תפלת שמו"ע. 29 אבות פ"ד מ"ט. 30) ראה גם שיחת ליל ד' דחג הסוכות ש.ז. סעיף יא. 31) מו"נ ח"ג פל"ד. 32) נדרים פא, א. 33) ראה זח"א יב, ב. 34) ברכות רפ"ה (ל, ב). 35) ראה רמ"א או"ח סי' צח ס"א. 36) ראה שבת י, רע"א.